

Ob kavi

- 1 Najpomembnejši izum v zgodovini človeštva? Elektri
- 2 Tri stvari, brez katerih si ne predstavljate življenja? Družina, potovanja in kultura v vseh pomenih besede.
- 3 Koga najbolj občudujete? Iskrene in načelne ljudi.
- 4 Katero knjigo imate trenutno na nočni omarici? Lonely Planet – Vietnam.
- 5 Slovenija ali tujina? Karierno tujina z življenjem v Sloveniji.

Anže Koren prizna, da je s težkim srcem prekinil aktivno kariero oboista, saj je imel občutek, da je za seboj pustil vse, kar se je učil vse življenje. Danes mu ni žal, saj je kot mojster servisiranja glasbil prav tako cenjen.

Inštrument naj gre na servis redno kot avto

Oboist in poznavalec glasbila V Linzu pri mojstru Karlu Dannerju popravlja in se mojstri v tej obrti, poučuje in igra v orkestrih

Pred vpisom v glasbeno šolo Anže Koren za obooo še ni slišal in se je navduševal nad bobni. Krivdo oziroma zahvalo, da je danes oboist, pripisuje svoji sestri. Ta je bila nad pihalom in zvokom navdušena, njega pa je v Velenju pri vpisu v glasbeno šolo s svojim pristopom prepričal oboist Stojan Dokuzov. V Velenju je nadaljeval na umetniški gimnaziji, študij oboe pa je končal na privatni Univerzi Antona Brucknerja v Linzu.

BETI BURGER

To avstrijsko mesto je že deset let njegov dom, trenutno o vrnitvi v Slovenijo (še) ne razmišlja. Avstrija da za kulturo več kot Slovenija, pogoji so boljši, več je priložnosti, tudi glasbeniki so bolj cenjeni, iz svoje izkušnje pove Koren. V Linzu si je ustvaril mrežo poznanstev, kar je v glasbi oziroma med glasbeniki zelo pomembno. Ob ponedeljkih in petkih uči v glasbeni šoli, med konci tedna oziroma priložnostno igra v orkestrih in sodeluje v glasbenih projektih, sicer pa je že tri leta zaposlen in vpija znanje pri mojstru popravljanja instrumentov Karlu Dannerju. Meni, da je v tujini z delom in zanimanjem lažje dobiti priložnost pri stvareh oziroma v poklicih, za katere nisi nujno izšolan.

ANŽE KOREN

Ob zaključku študija oboe v Linzu je po tem, ko mu v orkestrih ali glasbenih šolah ni uspelo najti polne zaposlitve, prekinil aktivno kariero glasbenika in se začel kot vajenec učiti pri mojstru za popravljanje oboe Karlu Dannerju. Že tri leta srka znanje, se uči – poleg oboe popravlja tudi klarinete in fagote – in si želi v prihodnosti dobiti tudi certifikat, se povsem izmojstriti v poklicu, obrti, ki danes žal izumira. Inštrumente popravlja tudi glasbenikom iz Slovenije in nekaterih drugih bližnjih evropskih držav.

Pravzaprav se ne more odločiti, ali obooo raje igra ali popravlja, a trenutno več energije vloga v to, da se izmojstri v obrti, ki počasi izumira. Čeprav se mu je odločitev, da prekine aktivno kariero glasbenika, sprva zdela lažja pot, se je izkazala kot težja – vsega se je učil na novo in se moral znova dokazovati. Instrumentov pa ne popravlja samo v Avstriji, dobro sodeluje tudi s slovenskimi orkestri, denimo ljubljansko filharmonijo in mariborsko opero, popravlja tudi v Italiji in na Hrvaškem.

Zapletena mehanika in zanimanje za razstavljanje

Razlogov, da je aktivno kariero profesionalnega oboista dal deloma na stran in se bolj posvetil temu, kako instrument narediti tehnično brezhiben, je več. Med glavnimi je ta, da po več avdicijah ni dobil stalne službe v orkestru, tudi v glasbenih šolah ni dobil stodo odstotne zaposlitve, ker pa si je še vedno želel ostati v Avstriji in ga je že med študijem poleg igranja zanimala tudi zapletena mehanika tega pihala, si je želel, da bi o tem vedel več. Po tem, ko je izobraževanje opravljal že v Franciji, je večkrat poskusil in pokazal zanimanje pri Dannerju, kamor je sicer redno nosil servisirat svoje inštrumente.

»Vedno sem zelo rad obooo razstavljaj, imel sem tudi srečo, ker

je moj profesor znal nekatere nastavitve urediti sam, kar sicer ni pogosto. Obooo je specifičen in občutljiv inštrument, mehanika je zelo zapletena in napredna, in če ne veš, kaj delaš, lahko inštrument še bolj pokvariš,« pojasni. To glasbilo ima dvojni jeziček in stožčasto izvrtino, zvok pa je v primerjavi z denimo, klarinetom bolj prodoren. Zato obooo v orkestru vedno na začetku zaigra ton, da se ves orkester intonira po njej, pojasni Koren.

Moral je pozabiti, da je oboist

Karl Danner, ustanovitelj in šef firme, kjer popravlja vse inštrumente z izjemo koncertnih klavirjev, je eden redkih mojstrov, ki so izšolani prav za popravljanje oboe. Na Dunaju je šola za popravilo inštrumentov, pove Koren in doda, da sta prav zdaj v njihovi delavnici dva vajenca iz te šole. »Karla Dannerja sem hodil 'prošajčit', če bi me vzel, in po vztrajnem prepričevanju je nekaj mesecev pred koncem diplome popustil, me počakal, da sem diplomiral, in že pet dni po tem sem se pri njem zaposlil za polni delovni čas.« Pravi, da je v tem poslu problem, da le redko kdo želi znanje predati naprej, saj si s tem v resnici izšola svojo konkurenco.

Prva stvar, ki mu jo je njegov šef in učitelj, ki sicer ni oboist, dejal, je

bila: »Pozabi, da si oboist. Pozabi, kako na inštrument igraš, tukaj je pomembno, da je inštrument tehnično brezhiben.« Sogovornik pojasni, da mu je želel s tem povedati, da so oboisti radi zelo malenkostni pri stvareh, ki sicer med samim popravljanjem niso pomembni. Najprej je treba poskrbeti za tehnične stvari, potem

Prva stvar, ki mu jo je njegov šef in učitelj, ki sicer ni oboist, dejal, je bila: »Pozabi, da si oboist. Pozabi, kako na inštrument igraš, tukaj je pomembno, da je inštrument tehnično brezhiben.«

pa lahko »kompliciraš« pri intonaciji, zvoku. »Preden sem usvojil določeno znanje o popravljanju, sem mislil, da mi intonacija nagaja zaradi drugih stvari, da je treba samo kaj nastaviti. V resnici pa je glasbilo potrebovalo servis. Danes, ko že imam določeno znanje, pa mi seveda to, da sem oboist, pride prav pri končnih nastavitvah.«

Vsak glasbenik je poseben, ima svoje muhe in nastavitve. Ko Koren naredi generalko celotnega inštrumenta, vse popravi, zamenja, se dobi z oboistom in mu nastavi inštrument tako, kot najbolj ugaja njemu oziroma njej.

Pri servisih ne bi smeli varčevati

Koren razloži, da bi moral biti servis pri vseh glasbilih tako reden, kot je pri avtomobilih. »Profesionalni oboisti bi morali inštrument nastaviti dvakrat na leto, enkrat na leto pa je obvezan servis celotnega inštrumenta.« Pri tem sogovornik, sicer doma iz Mozirja, opaža, da je večina inštrumentov v Sloveniji v glasbenih šolah v zelo slabem stanju. To je prav posledica tega, da niso redno servisirani, poleg tega pri nas inštrumente popravlja go nešolani servisierji. Zdi se mu, da se v javnih ustanovah pri servisih preveč varčuje. Tudi sam zdaj poskuša poučiti ravnatelje glasbenih šol, da je na dolgi rok reden servis zelo pomemben. »S tem se dvigne tudi kakovost učenja. Če inštrument ni brezhiben, učitelj doseže manj, učenci pa lahko izgubijo voljo.«

Pri oboi je to morda še bolj pomembno, saj je, kot pove sogovornik, obdobje, da usvojiš začetno stopnjo, v primerjavi s klarinetom zaradi posebnega jezička in nači-

na pihanja nekoliko daljše. »Pri oboi je zelo pomembna pravilna tehnika pihanja, pri tem pa mora svoje znanje poučevanja pokazati učitelj.« Na splošno je odnos med učiteljem in učencem že na prvih stopnjah glasbene šole zelo pomemben, razmišlja Koren. Tudi zato sam pravi, da mu je poučevanje dvakrat na teden dovolj. »Delo je zanimivo, ampak pri vsakem delu, ki ga opravljaš in če ga želiš opraviti kakovostno, moraš biti pri stvari stoodstoten.« Izučilo ga je, da pri poučevanju lahko da vse od sebe le, če je zaposlen za polovičen delovni čas.

Rad je fleksibilen, dela na štiri pogodbe in za zdaj se mu ni treba odločiti, ali mu je bližje igranje ali popravljanje. Občutki, ko zaigraš solo ali pa po aplavzu, so čudoviti in jih je težko priklicati v kateri koli drugi 'službi', razmišlja. »Po drugi strani pa je zelo prijeten občutek tudi, ko inštrument popravi in ga na koncu nese oboistu, ko vidi njegovo zadovoljstvo, da glasbilo spet igra, kot mora.« Četudi prizna, da je imel sprva težavo s tem, da je prekinil aktivno kariero oboista, saj ni bil prepričan, ali se je odločil pravilno – imel je občutek, da je za seboj pustil vse, kar se je učil vse življenje – danes opaža, da je dostikrat kot servisier mojster še bolj cenjen kot pa glasbenik oboist.

POSEBNA PRILOGA O

40. Maratonu FRANJA

V TOREK, 15. JUNIJA, PRILOŽENA DELU

VSEBINA:

Pogovor z vizionarjem
Gorazd Penko, preprodatelj Franje

Zvone Zanoškar
Samo eden je bil komendant parade

Svetla simbola svobodne Slovenije
Bolnica Franja in zdravnica Franja

Lahko jim rečemo legende
Ljudje, ki so prevozili vseh 40 maratonov

Ženske na kolesu
Nič več jih ne more ustaviti

DELO

Podlistek

Samo Rugelj

NA PREPIHU

5. DEL

»Kako to?« sem odpisal.

»Detajlov ne vem,« je zapisala. »Hišo je pred kakimi petdesetimi leti zgradil možakar s Krete, potem pa živel v njej s svojo družino. Pred časom je umrl, tako da so se dediči odločili, da bodo hišo prodali. Potem pa so si premislili.«

»Hiša je res dobra,« sem nadaljeval dopisovanje.

»Ja, res,« je odgovorila, »bila sem tam. Stoji na izjemni lokaciji, na kateri imaš pred seboj morje, za seboj pa gore. Človek, ki jo je postavil, je vedel, kaj počne.«

»Imate še kaj podobnega?«

V naslednjih dneh mi je poslala nekaj novih povezav na hiše, ki jih je ponujala. Bila je solastnica agencije in videlo se ji je, da ima

za seboj že veliko izkušenj pri poslovanju s tujci, ki so si v nekem trenutku življenja zaželeli selitve na Kreto. Relativno nizke cene nepremičnin, obilica sadja, dober sir, olive in slan zrak, ki ga je nosilo z morja, so obetali dobro življenje v jeseni bivanja. Tudi za nas, ki nas je koronavirus podžigal, da smo na novo premišljevali o prihodnosti in pomembnosti tistega, kar si še želimo doživeti.

Takoj sem izločil vse tiste, ki so se dvigale v več etaž, na stara leta pač ne moreš neprestano uporabljati stopnic, pa tiste, pri katerih je bilo videti, da potrebujejo resnejšo obnovo, in vse tiste, ki so bile preveč odmaknjene od morja. Ostala je ena sama, ki je – po čudo-

vitih fotografijah sodeč – ustrezala vsem mojim zamišljenim kriterijem. Od nje do dokaj urejene plaže je bilo manj kot dva kilometra, res pa je, da se je bilo treba spustiti nekaj manj kot dvesto višinskih metrov po relativno strmeh in ovinkastem pobočju, kar sem bil pripravljen vzeti v zakup. Manjša pritlična hiša s tremi spalnicami se mi je zdela več kot dovolj za naše prihodnje potrebe.

Krasota pa je bila vsebina približno osem tisoč kvadratnih metrov velike parcele. Kar buhtela od desetih sadnih dreves, ki so ponujala vse od pomaranč do jabolk, velik vrt je obljubljal vse, kar je potrebno za božansko grško solato (razen sira in oliv, seveda), dovolj veliko gospodarsko poslopje pa je imelo tudi vso potrebno vrtno opremo in infrastrukturo. Na eni od fotografij sem opazil celo majhen traktor, kar je bil dovolj resen znak, da so sedanji lastniki opremljeni za upravljanje posesti. Ko sem vse skupaj pokazal Renny, je pripomnila: »Pozabi. Tebi se je čisto zmešalo! V življenju še nisi obrezal sadnega drevesa, zdaj bi pa imel celo plantažo dreves?«

Pomislim sem, da ima najbrž prav. Res se mi je povsem zavrtilo od korone. Vendar me ima Renny dovolj rada, da mi jo je kak teden kasneje, ko se je bilo dovoljeno oditi iz občine, vseeno uspelo prepričati, da je z menoj obiskala samooskrbno kmetijo nad Litijo, ki je bila tretja in – naj povem kar tu – tudi zadnja evolucijska faza v ciklu naših blodnjavih selitvenih načrtov. Kmetija je bila sicer lepa, s sadovnjakom in kar nekaj gozda pa z lastnim vodnim izvirom, vendar je bil dostop do nje precej težak. Zdelo se nama je, da je nekajkilometrsko dovozna cesta bolj mišljena za traktor, nikakor pa ne za našega nežnega mestnega terenca. Ko sva se vračala z oglada, sva molčala. Ideja o selitvi se je izpela in dokaj naravno odromala na smetnjak bizarnosti, ki jih bo zgodovina beležila pod rubriko nerazsodnosti v času korone.

Z Golovca smo se prijatelji osveženi spustili do Rudnika in prečkali Dolenjsko cesto. Pred nami je bila dobra ura hoje po prijetnih travnikih in drevoredih mimo roba Murgelj do Viča ter potem naprej pod Rožnikom vse do Kosez. Bili smo že dodobra razvneti in precej dobre volje. Z vzpenjanjem

sonca se je dvigovalo tudi naše razpoloženje. Svoboda nam je dala krila in me potegnila nazaj v čas, ko je bilo drugače.

Med karanteno sem na YouTube med drugim manično pregledoval arhivske košarkaške posnetke. Za to je bil kriv Michael Jordan osebnost. Potem ko so zaradi epidemije razpustili ligo NBA ter seveda tudi vse druge dvoranske in stadionske športe, se je pri navijačih pojavila neznosna lakota po športnih prireditvah, pri producerski firmi ESPN pa so pohiteli s produkcijo serije o kraljevini Chicago Bullsov v devetdesetih letih prejšnjega stoletja z naslovom *Zadnji ples* (The Last Dance, kar je bil slogan zadnje skupne sezone veličastne ekipe) in s poudarkom na kralju MJ-ju osebno.

Knjigo Sama Ruglja *Na prepihu* (Litera) lahko kupite na www.buka.si in www.zalozba-litera.org.

* V podlistku bomo objavili samo prvi del knjige.

FOTO JOŽE SUHADOLNIK